Poštnina plačana v gotovini. V Ljubljani, dne 22. oktobra 1931. Štev. 12. Letnik LXXII. (Šol. leto 1931./32.)

Učiteljski Tovariš

Stanovsko politiško glasilo J. U. U. — sekcije za Dravsko banovino v Ljubljani
Mesečna priloga »Prosveta«
Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/I. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pisem ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtek. Naročnina letno 60 Din za inozemstvo 80 Din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list s članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davek posebe. Pošt. ček. rač. 11.197. Telefon 3112

Kako bomo dosegli, da ne bo pritožb glede namestitev in premestitev učiteljstva.

Zadnja imenovanja so zopet dvignila mnogo prahu, intervencij, dela in nerazpoloženja. Sekcija je napravila potrebne korake na merodajnih mestih, da v upravičenih slučajih zaščiti članstvo. V slučajih, ki so dovolj podprti, bo moči uspeti, v drugih zopet ne. Problem je pa globlji in ga moramo pričeti resno obravnavati vsi, ako hočemo priti do pozitivnega zaključka.

Predvsem se je treba postaviti na neka načelna stališča, ako hočemo korakati v vseh slučajih enako pot in ako hočemo, da se režimi ne bodo z nami igrali pri nameščanjih, kakor so se v preteklosti.

Načela ki morajo veljati za vsakega učitelja glede nameščanja in premeščanja učiteljstva, katerih se mora držati vsak posamezni in za katerih izvajanja morajo skrbeti vsa sreska učiteljska društva in sekcija, so sledeča:

Nameščanja je smatrati za zadevo oblastev in se organizacija načeloma ne bo vmešavala ter odklanja posredovanja za službe. Vsak član se mora točno zavedati, da organizacija ni posredovalnica za službe ter je v interesu nas vseh, ako zahtevamo od oblastev, da se v nameščanja nihče ne vmešava.

Hoče pa biti regulativ med učiteljstvom in oblastjo glede načelnih stališč pri nameščanjih in premeščanjih in bo opozarjala oblast na slučaje, s katerimi smatra, da bi bila ta načelna stališča ogrožena.

V disciplinske zadeve se med potekom načeloma organizacija ne vmešava in ne posreduje.

Kakor hitro se kaka zadeva prične disciplinsko obravnavati, smatra organizacija za svojo dolžnost, da se ne vmešuje in ne vpliva na potek, ker nima sama vpogleda v razmere in spise ter ne more presojati in ne razsojati slučajev. Pripravljena pa je nastopiti proti očitnim zlorabam, ki se dajo točno dokazati in o katerih dobi dokazilni materijal vnaprej. Vedno bo tudi zagovarjala, da se v disciplinskih zadevah prizadeti zasliši in bo delovalo na to, da se zagovori prizadetih ne zadržujejo ali omalovažujejo. Seveda je predpogoj vsemu, da se prizadeti točno drži vseh zahtev, ki jih je dolžan izvrševati po zakonu ter da izpolni vse, kar je njegova službena dolžnost. Le v takih slučajih je mogoča zaščita.

Udruženje je naprosilo oblast, da bi se vsi slučaji premeščanj, ki imajo za ozadje kako službeno pomanjkljivost prizadetega, prej službeno in disciplinsko preiskali, z zaslišanjem prizadetega in priobčenjem nedostatka. V vsakem slučaju pa je upoštevati zakon, ki predvideva premeščenje kot kazen šele na četrtem mestu in za slučaje, kadar milejša sredstva odpovedo.

Posredovanja političnih strank, odnosno lajiških osebnosti in vplivnih drugih osebnosti za namestitve in premestitve učiteljstva naj se načeloma od oblasti odklanjajo.

Osebne ambicije poedincev, ki bi bile na škodo upravičenejšim sotovarišem, naj se pri namestitvah zatirajo. Prosilci s 35 leti službe naj se pri namestitvah in premestitvah načeloma ne upoštevajo, osobito ne v slučaju očitega in neupravičenega izpodrivanja sotovarišev.

Anonimne ovadbe naj se načeloma zavračajo in ne upoštevajo, izvzemši ako imajo kako moralno ozadje in je v interesu prizadetega, da se kleveta službeno ugotovi in ovrže. Ovadbe lajikov, pritožbe odborov SKJ, le ako so izvršene s soglasnim sejnim sklepom in ako so podpisane, naj se službeno disciplinsko obravnavajo in da prizadetemu polna možnost zagovora, ki se ga upošteva, **preden slede kaki drugi ukrepi.**

Posredovanja v Beogradu ob kompetencah ali za namestitve preko predlogov banske uprave, naj se zatro. Naprosijo naj se merodajni faktorji, da preprečijo intervencije lajikov, političnih, vojaških ali uradnih osebnosti drugih strok. V slučajih namestitev brez vlagateljeve prošnje naj se službeno ugotovi, ako se ni obšla in kršila službena pot ter naj se v takih slučajih disciplinsko postopa.

Organizacija smatra, da sme v gori navedenih slučajih opozarjati potom svoje centrale tudi vrhovno prosvetno oblast, v prvi vrsti pa bo vse slučaje priobčila lokalni upravi.

Izpraznjena službena mesta naj se objavljajo Namestitve naj se komisijsko obravnavajo. Predlogi za namestitve naj se ne objavljajo strankam.

Kriterij za namestitve naj bodo predpisi zakona. V pogledu upoštevanja izvenšolskega dela pri kompetencah in oceni, naj se to delo službeno ugotovi.

V tem pogledu naj se izvede predlog, da se v uslužbenski list vstavi poseben list za službene ugotovitve o izvenšolskem delu učiteljstva, ki bo edino merodajna ugotovitev izvenšolskega dela pri kompetencah, s čemer se bodo preprečile zlorabe. Izvede naj se tudi predlog glede statistike izvenšolskega dela učiteljstva, da se ne bodo ponovili slučaji neupravičenih očitkov o nedelavnosti učiteljstva.

Načelno naj se izvaja, da je šola prva in šele v drugi vrsti pride izvenšolsko delo v poštev, ki se ne sme vršiti na škodo šolskemu delu.

Sprejemi in intervencije poedincev naj se pri oblastih omeje in zahteva tudi v tem pogledu instančna pot v smislu odloka, ki je že izdan. Pritožbe o priliki osebnih intervencij naj se načeloma odklanjajo in naj se prizadeti navajajo na službeno pot. Ob priliki intervencije naj se v zadevah zaslišijo pred odločitvijo referenti, da se ugotovi dejanski stan in možnost za ugoditev, preden se obljubi in ugodi prošnji intervenista.

Načelno naj se reši vprašanje nadzornikov in preglednikov. Imenovanje preglednikov smatramo za kvarno šolstvu v moralnem in stvarnem pogledu in za škodljivo z ozirom na avtoriteto države. Uredi naj se vprašanje nadzorniških pavšalov, potnin in doklade 300 Din v smislu zakona. Vakantni nadzorniški okoliši naj se izpolnijo in zasedejo Sestavi naj se lista kandidatov za nadzornike, ki bodo teoretično in praktično na višku glede modernih stremljenj šole in bodo imeli tudi razumevanje za usmerjeno in ustaljeno izvenšolsko delo. Napravi naj se razpored nadzornikov z ozirom na stvarne potrebe. Prisilno naj se ne imenuje nadzornikov.

Tudi nadzorniško vprašanje hoče organizacija reševati zgolj z načelnega stališča. Izbira nadzorniških oseb smatra, da je zadeva prosvetne uprave ter se načeloma noče vmešavati v pravice in dolžnosti, ki pripadajo edino prosvetni upravi. Glede nadzornikov zahteva le načelno: kvalifikacijo po zakonu, službeno in strokovno neoporečnost, korektnost, pravičnost in objektivnost. Le na ta način bo lahko udruženje objektivno napram vsemu članstvu in bo v korist stvari, ako se bo organizacija držala načelnih in ne osebnih stališč tudi pri nameščanju nadzornikov.

Ta načelna stališča je odobril tudi upravni in nadzorni odbor sekcije JUU na svoji seji dne 5. septembra 1931. in je sklenil, da naj se dostavijo vsem sreskim društvom v banovini v svrho objave in tolmačenja članstvu na prvem zborovanju.

V svrho zaščite članstva je sekcija razposlala okrožnico št. 283/31-32 z dne 31. avgusta 1931 in vprašalno polo. Vsak član, ki potrebuje zaščite, mora izpolniti to polo, jo podpisati in poslati sekciji **potom svojega sreskega učiteljskega društva,** ki mora potrditi točnost navedb. **Vse dopise, ki ne bodo dostavljeni potom sreskih društev, bo sekcija zavračala.**

Od organizacije naj članstvo ne zahteva, da poizveduje pri prosvetni upravi za zadeve, ki jih je smatrati kot uradno tajno. Osobito ne, da bi poizvedovala pri prosvetni upravi, kam je kdo predlagan in če je predlagan, da potem stori še druge korake. Vodstvo organizacije stoji na stališču, da ne more posredovati za službe, še manj pa zahtevati od prosvetne uprave, naj bi izdajala potom svojega uradništva in udruženja uradno tajnost. **Organizacija je zato tu, da dviga in jači stanovsko in službeno moralo, z gornjim postopkom pa bi se članstvo in uprava samo demoralizirala, kar bi bilo v škodo celokupnemu stanu in šolstvu.**

Načeloma pa smatra sekcija za dolžnost, priporočati oblasti, da upošteva pri namestitvah v kraje s srednjo in drugimi šolami predvsem družinske očete, ki imajo številno družino z deco za šolanje in enako pri namestitvah novincev, da se nameste najprej oni, ki so v težkih družinskih razmerah in v breme staršem ter so bili dobri dijaki.

Enako smatra za svojo dolžnost, opozoriti članstvo, naj ne naseda trditvam, da je mnogim premestitvam kriv SKJ. Predsedstvo sekcije je storilo primerne korake in podvzelo potrebno tudi v tem oziru, da se uredi razmerje med učiteljstvom in SKJ, osobito glede načelnih stališč, ki morajo veljati pri namestitvah in premestitvah učiteljstva iz sokolskih razlogov. Poskrbeti hoče, da bodo zaščiteni interesi šole in učiteljstva tudi v tem pogledu in prejme članstvo, ko bo zadeva dozorela, posebno objasnilo o tem.

Ponovno opozarjamo, naj se članstvo obrača do sekcije le potom svojih društev in pismeno po predpisanih obrazcih, ako potrebuje zaščite.

Ako sekcija ne more takoj uspeti v vseh slučajih, ki so ji bili prijavljeni, je pripisovati to globljim okoliščinam, s katerimi mora računati sekcija in tudi članstvo. Prepričani pa smo, da bo lahko uspela, ako bo vsak član konsekventno izvajal skupna gornja načelna stališča in bo svoje osebne interese podrejal koristi celokupnosti Posebej moramo skupno zatirati nezdrave pojave, ki niso samo škodljivi, temveč tudi sramotni za naš stan.

Iz sekcije JUU za Dravsko banovino.

Splošne vesti.

— **Sprememba pravil JUU.** Ministrstvo prosvete je s svojim odlokom O. N. broj 74.296 z dne 14. oktobra 1931 odobrilo sledečo spremembo pravil:

Člen 2., odst. 3. se glasi:

Banovinske sekcije formirajo sreska društva JUU po političnih, odnosno šolskih srezih ali drugače po terenskih razmerah na predlog sekcije in z odobrenjem glavnega odbora. Sedež banovinskih sekcij je na sedežu banskih uprav, a sreskih društev na sedežu sreskega šolskega nadzornika ali v drugem kraju po predlogu sekcije in z odobrenjem glavnega odbora.

Na področju uprave mesta Beograda se ustanavljajo sreska društva po šolskih srezih.

Člen 28., odst. 2. se glasi:

Delegati sreskih društev se volijo po sledečem razmerju:

Društva, ki imajo več nego 50 članov, pošljejo poleg predsednika na vsakih nadaljnjih 50 članov še po enega delegata. Ako je ostanek 25 ali več, se računa kot polno število 50.

Isti člen odst. 3. naj se izmenja in glasi:

Društva, ki pripadajo sekcijam z več nego 1500 članov, pošljejo delegate na banovinsko skupščino po razmerju iz drugega odstavka. Društva, ki pripadajo sekcijam z manj nego 1500 člani, pošljejo na banovinske skupščine predsednika, a ako imajo nad 30 članov, pošljejo poleg predsednika na vsakih nadaljnjih 30 članov po enega delegata. Ako je ostanek 15 ali več nego 15, se računa kot polno število 30.

Sekcija Beograd voli poleg predsednika za vsakih nadaljnjih 20 članov po enega delegata. Ostanek 10 ali več se računa kot polno število 20.

Sekcijski odbori morejo sklicati vse predsednike sreskih društev, upravni in nadzorni odbor na izredno posvetovanje v informativne svrhe in zaradi izvršitve nujnih in neodložljivih vprašanj, v kolikor jih v to pooblastijo redne skupščine.

— **Iz sekcije JUU.** Sresko društvo v Konjicah je sporočilo predsedstvu sekcije, da je prejelo p r a z n o škatlico, ki smo v njej poslali štampiljko »Oproščeno poštnine«. Če se je kaj sličnega pripetilo še kakemu drugemu društvu, naj nam to javi. Razposlali smo štampiljko vsem. Ker prosijo štampiljke tudi nekateri tajniki in blagajniki, jih opozarjamo, naj za enkrat potrpe, da se s tem obvarujemo stroškov. Za dopisovanje pa naj si opremijo več praznih kuvert z društveno in to štampiljko. Nove društvene štampiljke prejmejo društva v kratkem.

— **Opera »Laterna«.** Opozarjamo članstvo na slavnostno predstavo opere »Laterna«, ki jo je uglasbil češki skladatelj V. Novák. Vrši se v ljubljanski operi na predvečer češkoslovaškega praznika, t. j. v torek dne 27. oktobra ob 20. uri. Obisk toplo priporočamo

— **Vse učiteljstvo litijskega sreza organizirano.** Na zborovanju sreskega društva v Litiji, ki se je vršilo v Ljubljani dne 17. oktobra, so prijavili svoj vstop v društvo vsi oni učitelji in učiteljice, ki so bili še izven naših vrst Pozdravljamo nove člane!

— **Radio-predavanje g. prof. Andréeja,** za katero je bil v zadnji številki priložen tekst in slike, je bilo zaradi tehniških zadržkov preloženo. Interesenti naj shranijo slike, ker se bo vršilo predavanje prihodnji torek 27. t. m. ob 20. uri zvečer, kar bo razvidno iz radio-programa. Prihodnji številki priložimo slike za drugo predavanje.

— **Šolski vrtnarji** naroče lahko jabolčne in hruškove divjake pri šolskemu upravitelju v Vojniku.

LISTEK

Problem.

Job Peresnik je našel problem. Iskal ga je dolgo, tako dolgo skoraj kakor igralci okrog rulete v Monte Carlu. Našel ga je prav za prav že lani, ali šele letos mu je bilo dano, da ga je preizkusil. Kako ga je našel, tega skoro sam ne ve. Ko je lani prebiral v uradu referate o štedenju, da jih pošlje na »nadležnost«, kakor se v tehničnem izrazu pravi, tedaj se mu je bila rodila misel, da bi ga iskal. Iztrebil je vsa zrna iz referatov, jih lepo uredil in problem je bil tu. Ko ga je Job Peresnik imel, je šel po kapital, da svoj problem plodonosno naloži. Obiskal je tovariša in ga po pogovoru o vremenu, politiki in krizi pridobil za to, da mu bo porok za 726 Din. S tem kapitalom je stopil v knjigarno in kupil najstarejšemu sinu knjige za prvi razred realne gimnazije.

Ko je Job prišel domov in razvrstil skladovnico učenih knjig po mizi, je dejal svojim trem sinovom:

»Tako torej! Poslušajte! To so nove knjige. Nove so pa zato, da bodo delj časa trajale Letos jih bo rabil najstarejši, prihodnje leto srednji, a tretje najmlajši. Modri Bog je že vedel, zakaj ste prišli na svet v tako kratkih presledkih. Če bi prišli v daljših, bi knjige zastarele, preden bi jih mogel naslednji rabiti. Te so pa najnovejše izdaje in bodo uporabljive najmanj pet let. Torej, sedaj veste! Ko jih najmlajši ne bo rabil več, jih prodamo! Za polovično ceno. Za 363 Din. Temu se pravi štedenje. Če bi najstarejšemu kupil letos knjige za polovično ceno, bi potrošil 363 Din. Ali zato bi bile knjige prihodnje leto zastarele. Kajti prodajajo po polovični ceni le knjige starejših izdaj. Torej bi moral leto za letom kupiti za 363 Din knjig. Skupaj 1089 Din. Ali razumete?«

Razumemo!« so zarjoveli vsi trije nadebudni Peresnikovi sinovi.

To je bilo lani Vse je šlo v redu. Najstarejši je bil med letom sicer parkrat tepen, ker niso bile knjige vedno enako snažne, Peresnik je ob mesecu zdihoval, ko je vračal obroke izposojenega kapitala, ali drugih motenj ni bilo.

Letos je Peresnik šel dalje v preizkuševanju svojega problema. Izposodil si je 900 Din, da nakupi knjig za drugi razred srednjih šol. Ni lahko storil tega, ali vedel je, da bo trajalo le še letos in prihodnje leto. Potem bo mir in bo moral le dokupovati.

»Tako!« je dejal, ko je dal knjige najstarejšemu. »Sedaj sta oba preskrbljena!« In si je mel roke, ko je pomislil, da je prihranil stroške za knjige srednjega sina.

Šola se je začela in Job Peresnik je prvega šolskega dne veselo stopal proti domu. Ali doma ga sprejme huronsko vpitje. Srednji se je drl na vse pretege, ker so mu povedali, da so knjige zastarele in da bo treba novih. Job Peresnik je pobledel in mu je aktovka padla na tla. Sedel je k mizi, ali ne da bi kosil, temveč ker so se mu kolena zašibila Tak je bil, da je še žena pozabila na pripravljeno pridigo. Položila mu je roko na rame in ga tolažila:

»Pogum, Job, pogum. Bomo že prenesli!«

Hvaležno jo je Job pogledal in odšel iskat novega posojila. Vse se je lepo uredilo, Knjige je moral sicer kupiti nove za srednjega in mesečni obroki posojila so se mu povišali, ali s tem, da se je odpovedal tobaku, bo vendarle tudi to breme zmogel. Otroci, kakor da bi se bila peza domačih razmer tudi nanje prevalila, so bili prvi teden izredno mirni in pridni. Učili so se do pozne noči in se niso pri tem prav nič ščipali.

Job Peresnik je izgubil sicer vero v svoj problem, ali pridobil si je vero v svoje otroke.

»Drugim je še hujše!« je dejal nekega dne ženi. »Drugi imajo stroške in še sitnosti z otroki povrhu!«

Komaj da je izrekel, se vrata odpro in domov prituli najstarejši sin.

»Kaj pa je?« se vznemiri Job.

»V drugo šolo moram!« ihti sin.

»Kako v drugo? Kakšno drugo?«

»V drugo. Preveč nas je pa so nas razdelili tako, da nas bo na vsaki šoli enako število!«

Job Peresnik se oddahne: »Ah, tako! No prava reč! Boš pa šel v drugo šola je šola. Vseeno je v katero boš hodil. Kedaj pa se boš selil?«

»Saj sem se že! Danes sem že bil v novi!« stoka sin.

»No prav! Si pač v novi. To je pač vseeno. Povsod uče isto!«

Sin pa le tuli dalje in se ne more umiriti.

»Nehaj vendar!« se jezi Job.

Ali sin: »Uu — novih knjig bo treba!«

Job Peresnik izbuli oči: »Kaj, kako!«

Novih!« jeclja študent. »Troje novih, drugačnih. V tej šoli se uče iz drugih knjig . . .«

Job Peresnik ni več poslušal Odšel je v sobo, sedel za mizo in začel znova iskati problem.

J. Ribičič.